Vlaamse Regering

DE VLAAMSE MINISTER VAN WONEN, ENERGIE EN KLIMAAT, TOERISME EN JEUGD

TERNOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Beslissing van de Vlaamse Regering houdende de selectie van maximaal vijf prioritaire transversale doelstellingen voor het Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan 2025-2029

Op initiatief van de bevoegde minister, in deze de Vlaams Minister van Wonen, Energie, Klimaat, Toerisme en Jeugd, neemt de Vlaamse Regering een beslissing over maximaal vijf prioritaire transversale doelstellingen waarop het jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan 2025-2029 wil inzetten.
Na goedkeuring van de maximaal vijf prioritaire doelstellingen, worden deze door werkgroepen uitgewerkt tot projectplannen. De projectplannen vormen in hun geheel het jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan met kinderrechten als grondslag.
Het jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan dient, volgens de decretaal vastgelegde termijnen, door de Vlaamse Regering tegen uiterlijk 30 september 2025 te worden goedgekeurd om het vervolgens te kunnen overhandigen aan het Vlaams Parlement en het Kinderrechtencommissariaat.

1. SITUERING

A. JEUGD/OPMAAK EN DE UITVOERING VAN HET JKP 2025-2029 REGISSEREN

Het Regeerakkoord bepaalt in het Hoofdstuk 'Cultuur, Media, Jeugd en Onroerend Erfgoed' dat het jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan het centrale instrument is van de Vlaamse Regering om vanuit de kinderrechten als referentiekader in te zetten op een kindvriendelijke samenleving (p. 189).

In mijn Beleidsnota Jeugd 2024-2029 geef ik verdere uitvoering aan deze bepaling door de komende beleidsperiode werk te willen maken van een ambitieus Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan waarmee ik het reguliere beleid zo veel als mogelijk wil overstijgen en waarbij actieve participatie van kinderen, jongeren en hun vertegenwoordigers een cruciale randvoorwaarde is zowel in opmaak, uitvoering als evaluatie. Hierbij zet ik maximaal in op zichtbare impact (OD U 1.1. p. 21).

B. DECRETALE BASIS

Het Jeugddecreet van 23 november 2023 bepaalt dat de Vlaamse Regering uiterlijk een jaar na het begin van elke regeerperiode een Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan voorlegt aan het Vlaams Parlement. Het Vlaamse jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan legt het jeugd- en kinderrechtenbeleid van de Vlaamse Regering vast. Het geeft voor de lopende beleidsperiode en binnen een algehele visie op de jeugd en het jeugd- en kinderrechtenbeleid, de prioritaire, transversale doelstellingen van de Vlaamse Regering aan en ook de indicatoren.
Binnen een half jaar na het begin van de regeerperiode selecteert de Vlaamse Regering op basis van een omgevingsanalyse minimaal drie en maximaal vijf prioritaire, transversale doelstellingen voor kinderen en jongeren.

C. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

De selectie van de prioriteiten werd ter advies voorgelegd aan de Vlaamse Jeugdraad, het Kinderrechtencommissariaat en de SARC. De voorgestelde prioriteiten worden overwegend positief geadviseerd. Geen van de adviezen noopt tot een grote bijsturing.

Vlaamse Jeugdraad
De Vlaamse Jeugdraad geeft aan sterk te geloven in het nieuwe JKP-concept, met een duidelijke focus op prioriteiten en middelen om concrete resultaten te behalen in het jeugd- en kinderrechtenbeleid. De Vlaamse Jeugdraad stuurt aan op een effectieve vertaling van de ideeën in het uiteindelijke plan. Enerzijds worden in het advies noodzakelijke voorwaarden voor een sterk JKP geschetst. Hierbij gaat het onder meer over de koppeling tussen kinderrechten en de uitwerking van de doelstelling, een ambitieus en transparant totaalbudget, budget voor onderzoek, link met lokale besturen, … deze randvoorwaarden liggen grotendeels in lijn met de ambitie.
Anderzijds worden er inhoudelijke aandachtspunten voor het nieuwe JKP op basis van de voorgestelde prioriteiten geformuleerd. Deze laatste worden meegenomen in de verdere inhoudelijke uitwerking van de prioriteiten.

SARC
De SARC waardeert de overwegend positieve formulering van de prioriteiten. Waar dit niet het geval is, wordt dit aangepast. Het belang van onvoorwaardelijke vrije tijd wordt herhaaldelijk benadrukt. De raad vindt het sterk dat er vanuit een jeugdbril naar andere domeinen wordt gekeken.
De raad onderschrijft de nood aan concretisering waarbij hij aangeeft dat het een uitdaging is om de prioriteiten en doelstellingen duidelijk af te bakenen en overlap te vermijden. Er moet extra aandacht zijn voor kinderen en jongeren in een maatschappelijk kwetsbare positie. Dit houdt in dat een inclusief jeugdbeleid alle kinderen en jongeren bereikt, met extra maatregelen voor specifieke noden. De Vlaamse Regering kan drie tot vijf prioritaire doelstellingen selecteren, met de mogelijkheid om jaarlijks een extra thema toe te voegen. De raad waardeert deze flexibiliteit, maar benadrukt het belang van een participatief traject bij de toevoeging van nieuwe thema's.
De SARC vraagt expliciet om de bezorgdheid over cultuureducatie mee te nemen in de verdere uitwerking van het plan.

Kinderrechtencommissariaat
Het Kinderrechtencommissariaat geeft blijk van waardering voor het gelopen traject. Ze benadrukt in haar advies het belang van een jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan dat inspeelt op situaties waarin kinderrechten in Vlaanderen nog niet of onvoldoende worden beschermd. Het moet een strategisch

en ambitieus plan zijn met een sterke samenhang tussen doelstellingen en acties, met voldoende kennis en gewicht binnen de administraties. Samenwerking is cruciaal. De uitwerking moet gebaseerd zijn op de basisprincipes van het kinderrechtenverdrag zoals ook de Vlaamse Jeugdraad aanstipt en zoals ook bepaald door het decreet. Het Kinderrechtencommissariaat adviseert om de middelen op beleidsdomeinoverschrijdende wijze te bundelen en in te zetten. Kinderarmoede moet effectief een plaats krijgen binnen het JKP en ook lokale besturen moeten worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid en ondersteund worden in het realiseren van kinderrechten lokaal. Het Kinderrechtencommissariaat vraagt om bij de invulling van de prioriteiten rekening te houden met signalen over kinderrechtenschendingen. Daarnaast wordt gewezen op de verantwoordelijkheid van de Vlaamse Regering om ook buiten het JKP kinderrechtenthema's op te nemen. Tot slot wordt aangestuurd op een kwalitatieve monitoring en bijsturing van het jeugd- en kinderrechtenbeleid waarbij ook kinderrechten gemonitord worden. Voor elke prioriteit geeft het Kinderrechtencommissariaat ook enkele inhoudelijke suggesties en aandachtspunten mee die belangrijk zijn in de verdere uitwerking.

De adviezen worden als bijlage toegevoegd. De concrete voorstellen en aandachtspunten uit deze adviezen zullen, indien opportuun en haalbaar, worden meegenomen bij de verdere uitwerking van het jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan.

2. INHOUD

De Vlaamse Regering selecteert minimaal drie en maximaal vijf prioritaire, transversale doelstellingen op basis van een omgevingsanalyse. Het Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan komt bovendien tot stand na inspraak van de jeugd. Zowel de omgevingsanalyse als een omvangrijk participatie- en inspraaktraject hebben mede geleid tot de keuze van de prioriteiten waarover de Vlaamse Regering dient te beslissen. De aanspreekpunten jeugd- en kinderrechtenbeleid uit de verschillende entiteiten van de Vlaamse overheid werden en worden gedurende het volledige traject nauw betrokken.

A. OMGEVINGSANALYSE

De Omgevingsanalyse 2024 - Kinderen en jongeren in Vlaanderen en Brussel is een niet-exhaustieve bundeling van recente cijfers en onderzoek omtrent Vlaamse kinderen en jongeren en werd opgemaakt door het Departement Cultuur, Jeugd en Media. Het Jeugdonderzoeksplatform (JOP) en het Kenniscentrum Kinderrechten (KeKi) droegen substantieel bij vanuit hun respectievelijke expertises.
Dit document vormde het startpunt voor het traject van de opmaak van het Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan (JKP) 2025-2029 en fungeert als het referentiedocument voor het formuleren van grote prioritaire uitdagingen inzake beleid voor kinderen en jongeren door de Vlaamse Regering.

B. PARTICIPATIETRAJECT

Op basis van de omgevingsanalyse, kinder- en mensenrechtenkaders en andere internationale beleidskaders, een screening van de memoranda van verschillende bovenbouworganisaties, organisaties in het jeugdwerk en kinderrechtenorganisaties en twee inspraakmomenten werden prioritaire uitdagingen met bijbehorende beleidsaanbevelingen geformuleerd. Als criteria voor de beleidsaanbevelingen werd gekeken naar de mogelijkheid tot transversale samenwerking, impact en urgentie. De volgende 8 thema's kwamen naar boven:

- Een stem voor en door
- Goed in je vel
- Samenleven in solidariteit
- De weg naar volwassenheid
- Ruimte om jong te zijn
- Vrije tijd op maat

- Mediawijsheid
- Veilig opgroeien

De inspraakmomenten vonden plaats op 12 december 2023 en 25 maart 2024 waarbij het horizontaal overleg jeugd- en kinderrechtenbeleid uitgebreid werd met relevante stakeholders.

In het najaar van 2024 werd over de thema's en de aanbevelingen in gesprek gegaan met verschillende actoren tijdens verschillende momenten: de commissie Jeugdinformatie van De Ambrassade, de commissie Breed Jeugdbeleid van Bataljong, de Vlaamse Jeugdraad, de commissie Jeugdwerk en werd er een inspraakmoment georganiseerd op het evenement 'Komaf: inclusie in de vrije tijd' op 5 december.
Parallel werd een survey gelanceerd die gericht was op medewerkers van de Vlaamse overheid, professionelen in het jeugdwerk, jeugdambtenaren, onderzoekers, … waarin gepeild werd naar het belang van de thema's en de aanbevelingen, hiaten, suggesties tot onderzoek en mogelijke doelgroepen waarop bepaalde acties van toepassing kunnen zijn. De survey werd ingevuld door 217 respondenten.

Op basis van het hierboven geschetste traject worden de volgende 4 prioritaire doelstellingen voor het nieuwe jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan voorgesteld:

1. Ruimte om jong te zijn
2. Goed in je vel
3. Samenleven in solidariteit
4. De weg naar volwassenheid

C. PRIORITEITEN

Hieronder volgt een korte toelichting per prioriteit. De volledige onderbouwing van de thema's en aanbevelingen voortvloeiend uit de omgevingsanalyse en het gelopen traject wordt als bijlage bij deze nota toegevoegd. Het is nog geen voorafname over hoe iedere prioritaire doelstelling effectief vorm en inhoud moet krijgen.

De concrete invulling en uitwerking van iedere prioriteit gebeurt in de projectplannen die samen als het Vlaamse jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan 2025-2029 voor 30 september 2025 worden goedgekeurd door de Vlaamse Regering en vervolgens overhandigd worden aan het Vlaams Parlement en het Kinderrechtencommissariaat.

PRIORITEIT 1 – RUIMTE OM JONG TE ZIJN
Wanneer kinderen en jongeren hun buurt en omgeving op een veilige en gezonde manier kunnen ontdekken, heeft dit een positieve impact op hun mentale en fysieke gezondheid, en draagt het bij aan hun welzijn en ontwikkeling. Met deze prioriteit willen we werk maken van duurzame, gezonde, verkeersveilige en leefbare ruimte die voldoen aan hun noden en willen we inzetten op een leefomgeving waar kinderen en jongeren willen, kunnen en mogen zijn.

PRIORITEIT 2 – GOED IN JE VEL
Kinderen en jongeren hebben het recht om zich goed in hun vel te voelen. Weerbaarheid en veerkracht zijn hierin belangrijke factoren in een constant veranderende wereld. Binnen deze prioriteit maken we werk van een beleidsdomeinoverschrijdende aanpak van mentaal welzijn. Aangezien het sociale leven van kinderen en jongeren zich ook online afspeelt, is er binnen deze prioriteit extra aandacht voor de digitale leefwereld.

PRIORITEIT 3 – SAMENLEVEN IN SOLIDARITEIT
Superdiversiteit is een enorme troef voor een samenleving, zo lang er ook voldoende

gelijkwaardigheid, sociale cohesie en verbinding is over de verschillende sociale breuklijnen. Het recht van het kind om de eigen identiteit te ontwikkelen, de eigen cultuur en godsdienst te beleven en de eigen taal te gebruiken, wordt gegarandeerd door het Kinderrechtenverdrag. Ook het recht op vrije tijd zou voor alle kinderen en jongeren gegarandeerd moeten zijn, maar in de praktijk wordt dit in Vlaanderen nog steeds niet volledig gerealiseerd. Binnen deze prioriteit wordt er ingezet op inclusie in de vrije tijd en verbinding in de samenleving zodat elk kind en elke jongere ruimte heeft om volop de eigen identiteit, zowel offline als online, te ontwikkelen en te beleven.

PRIORITEIT 4 – DE WEG NAAR VOLWASSENHEID

De overgang van minderjarigheid naar meerderjarigheid brengt voor elke jongere in Vlaanderen en Brussel heel wat unieke uitdagingen met zich mee: jongeren dienen o.m. een studiekeuze te maken, willen formeel of informeel hun vaardigheden, creativiteit en ondernemerszin ontwikkelen, gaan op zoek naar werk, hebben kwalitatieve huisvesting nodig, en groeien verder in hun zelfstandigheid en verantwoordelijkheid in het leven. Door de vele snijpunten tussen beleidsdomeinen, willen we deze weg naar volwassenheid extra aandacht geven in dit JKP.

HET KINDERRECHTENVERDRAG ALS WETTELIJK EN ETHISCH KADER

Het Kinderrechtenverdrag (VRK) is het wettelijk en ethisch kader van het jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan, zoals bepaald door het Jeugddecreet. Zo geeft het jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan uitvoering aan de algemene beginselen van het Kinderrechtenverdrag (non-discriminatie, belang van het kind, recht op leven, overleven en ontwikkeling, en recht om gehoord te worden). Elke prioriteit heeft oog voor de balans tussen bescherming, participatie en het garanderen van voorzieningen voor kinderen en jongeren, naar analogie met de drie P's-indeling in het Kinderrechtenverdrag, namelijk rechten die protectie, participatie en provisie waarborgen. Zoals ook aangestipt door de Vlaamse Jeugdraad en het Kinderrechtencommissariaat, willen we kinderrechten expliciet benoemen in de acties en de samenwerkingen. Zo zal het jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan binnen het bereik van de gekozen prioriteiten mogelijke antwoorden kunnen bieden op de slotbeschouwingen van het VN-Comité voor de Rechten van het Kind bij het gecombineerde vijfde en zesde periodiek rapport van België van februari 2019 (VR 2020 2606 MED.021/1-4). In opvolging van de slotbeschouwingen wordt er binnen de prioriteiten aandacht besteed aan een aantal kwetsbare doelgroepen.

DE KRACHT VAN HET JEUGDWERK

Het jeugdwerk speelt een cruciale rol binnen het Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid door steeds te vertrekken vanuit kinderen en jongeren zelf. Dankzij deze benadering heeft het jeugdwerk al aanzienlijke expertise opgebouwd. De preventieve kracht van het jeugdwerk en werkzame methodieken kunnen inspirerend werken voor het JKP en andere domeinen. De versterking van het Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid en het jeugdwerk via het jeugddecreet, is een enorme troef voor het JKP als geheel.

AFSTEMMING ANDERE HORIZONTALE EN TRANSVERSALE PLANNEN

Het jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan is één van de transversale plannen van de Vlaamse Regering. Een transversaal beleidsplan heeft betrekking op maatschappelijke gerichte beleidsthema's van verschillende bevoegdheden en beleidsvelden. Belangrijk bij de opmaak van deze plannen is dat de focus gerespecteerd wordt om overlap te vermijden en dat de plannen een impact kunnen realiseren bovenop regulier beleid. Afstemming op verschillende niveaus is dan ook cruciaal.

Maatschappelijk gerichte beleidsthema's zoals armoede, gelijke kansen, integratie en inburgering, gendergerelateerd geweld, … worden niet losgelaten bij de opmaak van het JKP. Zo wordt aandacht voor armoede door de prioriteiten heen gewoven zoals ook het Kinderrechtencommissariaat

adviseert. Diepgaande uitwerking van deze thema's gebeurt echter in de daarvoor voorziene plannen zoals het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding, het Horizontaal Gelijkekansenbeleidsplan, het Horizontaal Integratiebeleidsplan, ... Waar nodig en mogelijk, zal ik ook in de andere plannen mijn verantwoordelijkheid opnemen.

Binnen dit plan willen we ook mee rekening houden dat kinderen en jongeren steeds minder onderscheid maken tussen de online en offline wereld en zorgen we voor de nodige afstemming met de minister van media. De minister van Media coördineert de acties die betrekking hebben op Media.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorliggende doelstellingenkader creëert het referentiekader waarbinnen de Vlaamse Regering zal werken. De goedkeuring ervan impliceert geen beslissing over gebeurlijk benodigde budgetten. Het integrale jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan voor deze regeerperiode wordt pas uiterlijk in september 2025 voorgelegd. Bij de projectplannen voor de geselecteerde doelstellingen zal het advies van de Inspectie van Financiën, en het akkoord van de minister van begroting, worden gevraagd. Elke beslissing die nadien genomen wordt in uitvoering van de projectplannen zal het voorwerp uitmaken van de gebruikelijke procedures. Bedoeling is dat voor de uitvoering van de projectplannen de nodige middelen geoormerkt worden in de begrotingen.

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 17 februari 2025.

B. ESR-TOETS

n.v.t.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

De voorliggende beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en de personeelsbudgetten.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

In een heel aantal strategische en operationele doelstellingen zullen de lokale besturen door de inhoudelijke bevoegde ministers uitgenodigd kunnen worden om mee te werken aan de uitvoering van de vooropgestelde prioriteiten. Dit zal steeds gebeuren in partnerschap en geen aanleiding geven tot extra administratieve verplichtingen. De kosten (o.a. extra personeelsinzet) die hier mogelijk uit voortvloeien, zullen dan ook het resultaat zijn van eigen beleidskeuzes.

4. VERDER TRAJECT

Rekening houdend met het Regeerakkoord en de verschillende beleidsnota's vormt het JKP een instrument om werk te maken van een jeugd- en kinderrechtenbeleid in Vlaanderen voor de komende vijf jaar. Kinderrechten vormen de grondslag van het JKP.

De organisatiestructuur wordt ingericht volgens de principes om planlast zoveel mogelijk te vermijden en afstemming met de vooropgestelde timing in de beleidscyclus te kunnen maximaliseren.

Per gekozen prioriteit wordt een werkgroep opgericht bestaande uit experten uit de verschillende administraties (waaronder ook aanspreekpunten jeugd- en kinderrechtenbeleid), lokale besturen, sectorspelers en andere relevante actoren. De concrete invulling en de uitwerking van de projectplannen wordt hierbinnen vormgegeven. De werkgroepen adviseren welke acties binnen het doelstellingenkader opgezet kunnen worden. Daarnaast geef ik het Departement CJM de opdracht om ook de stem van kinderen en jongeren uitdrukkelijk mee te nemen in de opmaak van de projectplannen.
Als coördinerend minister waak ik over een efficiënte procedure. Ik garandeer bovendien een constante dialoog met de betrokken vakministers en kabinetten. Eind juni 2025 worden de verschillende projectplannen gebundeld in een ontwerpplan. Na politieke afstemming en formele adviesprocedure, zal het JKP voorgelegd worden aan de Vlaamse Regering die ten laatste op 30 september 2025 haar goedkeuring verleent. Daarna start de uitvoering van het plan.

Zoals decretaal bepaald wordt er voorzien in een tussentijdse rapportage en een eindrapportage van het plan.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- haar goedkeuring te hechten aan de in punt 2-C van bovengenoemde nota voorgestelde selectie van prioritaire doelstellingen voor het jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan 2025-2029.

De Vlaamse minister van Wonen, Energie en Klimaat, Toerisme en Jeugd

Melissa DEPRAETERE